ODYOGRAM

DİJİTAL TERAPÖTİK MATERYALLER SERİSİ

İşitsel Bellek Çalışmaları

Okul öncesi ve okul çağı çocukları için odyolog uygulama kitabı

KOLAY | ORTA | ZOR

160 sayfa / 36 çalışma ailesi / 108 deneme sayfası

Adım adım uygulama • Özgün Türkçe uyaranlar
Araştırma bağlantıları • Aile ve sınıf uygulamaları

GENİŞLETİLMİŞ BASKI / KASIM 2026

Okul öncesi bölüm haritası

Okul öncesi oyunlar • Yaklaşık 3–6 yaş

Ortak rehber 4–8 / Etkinlikler 9–80

Her satır: rehber + kolay + orta + zor sayfaları

OÖ01	Sözcükleri sırayla söyle	9–12
OÖ02	Oyuncak sırasını kur	13–16
OÖ03	Hareketleri hatırla	17–20
OÖ04	Özellikleri birlikte tut	21–24
OÖ05	Cümledeki bilgiyi bul	25–28
OÖ06	Küçük öyküyü dinle	29–32
OÖ07	Eksik olanı hatırla	33–36
OÖ08	Son sözcükleri söyle	37–40
OÖ09	İstenen grubu hatırla	41–44
OÖ10	Ses oyununu yinele	45–48
OÖ11	Sıradaki yeri bul	49–52
OÖ12	Eşleri aklında tut	53–56
OÖ13	Cümleyi yeniden söyle	57–60
OÖ14	Kısa beklemeden sonra söyle	61–64
OÖ15	Aklında kalanları anlat	65–68
OÖ16	İki sıra aynı mı	69–72
OÖ17	Öyküyü baştan anlat	73–76
OÖ18	Tekrar ederek akılda tut	77–80

Okul çağı bölüm haritası

Okul çağı uygulamaları • Yaklaşık 6–12 yaş

Etkinlikler 81–152 / İzlem ve kaynaklar 153–160

Her satır: rehber + kolay + orta + zor sayfaları

OÇ01	Sayı dizisini aynı sırayla söyle	81–84
OÇ02	Sözcük dizisini koru	85–88
OÇ03	Sayıları tersten söyle	89–92
OÇ04	Eylem renk ve nesneyi bağla	93–96
OÇ05	Karar ver ve son sözcüğü tut	97–100
OÇ06	Yeni ses dizisini yinele	101–104
OÇ07	Cümleyi biçimiyle koru	105–108
OÇ08	Öykünün olay örgüsünü anlat	109–112
OÇ09	Bekle ve sırayı geri çağır	113–116
OÇ10	Gruplayarak hatırla	117–120
OÇ11	Yineleme stratejisini kullan	121–124
OÇ12	Listenin son bölümünü güncelle	125–128
OÇ13	Kişi ve nesne eşleşmelerini tut	129–132
OÇ14	Dizideki konumu hatırla	133–136
OÇ15	Serbest hatırlama listeleri	137–140
OÇ16	Sıra değişikliğini fark et	141–144
OÇ17	Günlük mesajı aktar	145–148
OÇ18	Dinleyip kısa not kullan	149–152

Bu kitabı nasıl kullanmalı

İlk yarı okul öncesi, ikinci yarı okul çağı için düzenlenmiştir. Her yaş bölümünde 18 çalışma ailesi ve her ailede bir uygulama rehberi ile üç düzeyde uyaran sayfası bulunur.

Yaş ve başlangıç noktası

Okul öncesi bölüm, yaklaşık 3–6 yaşta oyunla çalışmaya; okul çağı bölümü yaklaşık 6–12 yaşta sınıf ve günlük yaşam taleplerine uygun içerik sunar. Yaşlar yönlendiricidir. Düzeyler yaş normu değildir. Başlangıç düzeyini işitsel erişim, dil, dikkat ve deneme performansına göre seçin.

Dört sayfalık çalışma düzeni

Önce ailenin rehber sayfasını okuyun. Ardından kolay, orta veya zor sayfalarından yalnızca uygun olanı seçin. Rehberde hazırlık, çocuğa söylenecek yönerge, model, sunum ve hata sonrası öğretim; uyaran sayfasında ise okunacak materyal ve beklenen yanıt bulunur.

Çocuğa gösterilecekler

Bu kitap uygulayıcı içindir. Uyaran metni ve yanıt sütununu çocuğa göstermeyin. Nesneli görevde yalnızca görev için gereken nesneler görünür olur. Okul çağı görevleri de aksi belirtilmedikçe dinleyerek yapılır; çocuktan metni okuması istenmez.

Araştırma ile uyarlama arasındaki fark

Araştırma bağlantısı bulunan rehberlerde kaynak numarası yer alır. Bu kitaptaki Türkçe maddeler özgündür; test maddesi çevirisi, lisanslı test, normlu ölçüm veya araştırma protokolünün aynısı değildir. “Klinik uyarlama” etiketi, doğrudan bu etkinliğin etkinliğinin kanıtlandığı anlamına gelmez.

Kullanım sırası

Her oturumda bir temel görev ve bir günlük yaşam görevi seçmek yeterli olabilir. Tüm kitabı sırayla bitirmek gerekli değildir. Kullanılmayan denemeleri yanlış saymayın. Okul çağı çocuğu gerektiğinde okul öncesi bölümündeki düşük yükle başlayabilir.

Bilimsel dayanak ve sınırlar

Saklama ile işlemeyi ayırt edin

Düz sözcük veya sayı tekrarı kısa süreli sıralı hatırlamayı hedefler. Ters tekrar ve dinleyip karar verirken son sözcükleri hatırlama, saklamaya ek işlem yükü getirir. Bu görevleri aynı toplam puanda birleştirmeyin. [3, 5, 10]

Araştırmada kullanılan görevler

Henry ve arkadaşlarının gelişimsel dil bozukluğu olan çocuklarla çalışmasında dinleme sırasında karar verme ve son sözcükleri hatırlama kullanılmıştır. Lau ve arkadaşlarının çalışmasında ters sayı dizisi ve eylem–renk–nesne yönergeleri yer alır. Bu kitapta görev mantığı örnek alınmış, dil ve materyal değiştirilmiştir. [3, 5]

Dil ve motor katkı

Sözcük olmayan dizileri ve cümleleri yineleme yalnızca belleğe dayanmaz. Konuşma üretimi, sözcük bilgisi ve dil yapısı da performansı etkileyebilir. Bu nedenle tek bir görevden “işitsel bellek bozukluğu” sonucu çıkarılmaz. [6, 7]

Strateji ve anlatı

Yineleme stratejisi araştırmalarda incelenmiştir; sonuçlar araştırma desenine göre yorumlanmalıdır. Öykü yeniden anlatma ise bellekle birlikte dil ve olay örgüsünü kurmayı içerir. Anlatı çalışmalarını saf bellek alıştırması diye sunmayın. [4, 8]

İlerleme neyi gösterir

Çalışılan görevin başarısı, yeni uyaranlı benzer bir görev ve gerçek yaşam hedefi ayrı izlenmelidir. Tipik gelişen çocuklarda bellek eğitiminin akademik becerilere uzak aktarımı için güçlü genel kanıt bulunmamıştır. Bu kitap zekâ, okul başarısı veya genel bellek kapasitesinde artış vaat etmez. [9]

Klinik çerçeve

İşitsel erişim, bireysel hedefler ve aile katılımı önceliklidir. Dil ve dikkat taleplerini ayırın; bulguları kapsamlı odyolojik değerlendirme ile birlikte ele alın. [1, 2]

Her oturumda aynı uygulama akışı

1 Erişimi ve kavramları kontrol edin

Sessiz ortam oluşturun. Çocuğun kullandığı işitme teknolojisinin kontrolünü kendi klinik protokolünüzle yapın. Uyaranlardaki sözcükleri, renkleri, sıra kavramlarını ve eylemleri bildiğinden emin olun. Anlamadığı sözcüğü öğretip sonra yeni bir deneme kullanın.

2 Kuralı modelleyin

Rehberdeki örneği okuyun, yanıtı kendiniz gösterin. Ardından farklı bir alıştırma verin. Çocuk kuralı anlamadan çalışma sayfasındaki denemelere geçmeyin. Model ve alıştırma sonuçlarını bağımsız denemelere katmayın.

3 Uyaranı sunun

Doğal, rahat ve açık konuşun. Sözcük/sayı dizilerinde yaklaşık saniyede bir öge, cümlelerde doğal konuşma hızı başlangıç önerisidir. Bu hızlar standart değildir. Yanıtı belli eden vurgu, işaret, baş hareketi veya ritim kullanmayın.

4 Yanıtı alın

Çocuk sunum bitince yanıtlasın. Özel gecikme yoksa hemen yanıt isteyin. Açık hatırlama sırasında seçenek eklemeyin. Görsel destek, tekrar veya işaret gerektiyse bunu destekli yanıt olarak kaydedin; iletişim erişimini bozacak şekilde destek kaldırmayın.

5 Geri bildirim ve yeniden öğretim

İlk yanıtı kaydettikten sonra “Sıra şöyleydi…” diyerek doğru yanıtı modelleyin. Yükü azaltıp yeni bir örnek verin. Aynı uyaranın tekrarındaki başarıyı yeni bir bağımsız deneme gibi değerlendirmeyin.

6 Ara verin ve bitirin

Kısa çalışma blokları kullanın; okul öncesinde birkaç deneme sonra oyuna dönün. Süreyi katılım ve yorgunluğa göre ayarlayın. Her sayfayı tek oturumda tamamlama zorunluluğu yoktur. Rahatsızlık, isteksizlik veya dinleme yorgunluğunda ara verin.

Puanlama ve ilerleme kararı

B Bağımsız karşılandı

İlk sunumda tüm hedefler karşılandı. Sıralı görevde doğru ögeler doğru sırada olmalıdır. Anlam ve öykü görevinde eşdeğer ifade kabul edilir. Cümle tekrarında sözcüğü sözcüğüne ölçüt ile anlam ölçütünü ayrı kaydedin.

D Destekle karşılandı

Tekrar, seçenek, parçalama veya model sonrası hedef karşılandı. D yanına T tekrar, G görsel, P parçalama ya da M model yazın. Hedefin bir kısmını bağımsız söylemesi tek başına D değildir; destek sonrası tam hedef gerçekleşmelidir.

H Henüz karşılanmadı

Hedef sunulan destekten sonra da tamamlanmadı. İlk yanıtı ve eksik hedefleri ayrıca not edin. Uygulanmayan/kesilen denemeyi U ile gösterin; paydadan çıkarın. Çocuk görevi anlamadıysa önce kuralı öğretin.

Öge ve görev kayıtlarını ayırın

Tam deneme başarısı ile doğru hatırlanan öge sayısı farklıdır. Örneğin 4 ögenin 3'ü doğruysa "3/4 öge" yazılır ama tam bağımsız deneme değildir. Dinleme kapsamı görevinde doğru/yanlış kararlarını ve hatırlanan sözcükleri iki ayrı alanda kaydedin.

Bağımsızlık oranı

B / tamamlanan deneme × 100. Örneğin 8 tamamlanan denemenin 5'i B ise %62,5. Öğretim denemelerini paydada kullanmayın. Bu oran tanı veya yaşa göre yeterlilik puanı değildir; aynı görev ve benzer koşullarda izlem içindir.

Bu kitap için ilerleme önerisi

Aynı görevde iki ayrı oturumda yaklaşık %75 bağımsız başarı ve rahat katılım varsa bir güçlük boyutunu artırmayı deneyin. Bu pratik bir planlama önerisidir, doğrulanmış eşik değildir. Birkaç ardışık zorlanmada yükü azaltın. Yeni düzeyi önce kısa örnekle kontrol edin.

Bireyselleştirme ve seans seçimi

Bir seferde tek değişken

Öge sayısı, sözdizimi, gecikme, görsel destek ve yanıt biçimi ayrı güçlük kaynaklarıdır. Bir denemede birini değiştirin. Zor sayfa, bütün çocukların ulaşması gereken yaş hedefi değildir.

Yanıt biçimi

Söyleme, nesne verme veya eylem yapma seçeneklerinden hedefe uygun olanı seçin. Konuşma sesi farklılığında ne söylediği anlaşılıyorsa bunu otomatik bellek hatası saymayın. Motor talebi değiştirdiğinizde bunu kaydedin.

Çokdilli ve dil güçlüğü olan çocuk

Uyaranları çocuğun iyi bildiği dil ve sözcüklerle uyarlayın. Çeviri, hece ve sözcük uzunluğunu değiştirir; sürümleri eşdeğer saymayın. Cümle, kategori ve öykü görevlerinde dil anlamayı ayrıca kontrol edin.

İşitme kaybı ve iletişim erişimi

Görsel erişim veya destekli iletişim gerekiyorsa koruyun. Destek varlığını kayıt edin. Performansı yalnızca işitsel olarak elde edilmiş gibi raporlamayın. Gürültü eklemek bu kitapta bir ilerleme basamağı değildir. [1, 2]

Örnek oturum seçimi

Okul öncesi: OÖ01 kolaydan 4 deneme, oyun arası, OÖ03 kolaydan 3 deneme. Okul çağı: OÇ02 uygun düzeyden 4 deneme, OÇ17'den 2 mesaj. Bu örneklerin süresi ve yükü çocuk için değiştirilir.

İşlevsel hedef yazımı

"Sessiz ortamda iki basamaklı sınıf yönergesini bir kez duyduğunda, beş fırsatın dördünde bağımsız tamamlayacak." Oturum dışı fırsatları ayrıca gözleyin. Sayfa başarısını günlük yaşam hedefi gerçekleşmiş gibi raporlamayın.

Sözcükleri sırayla söyle

Tanıdık sözcükleri sırayı koruyarak geri çağırma

Amaç ve kaynak bağlantısı

Klinik uyarlama • Sıralı sözel hatırlama araştırmalarındaki görev mantığına dayanır. [10]

Hazırlık

Sözcüklerin anlamını önceden kontrol edin. İlk açık hatırlama denemesinde nesne veya görsel seçenek sunmayın.

Çocuğa söylenecek yönerge

“Sana birkaç sözcük söyleyeceğim. Bitirince sen de aynı sırayla söyle.”

Örnek deneme

“Top, ayı” deyin. Kendiniz “top, ayı” diye yanıtlayın. Sonra farklı bir ikiliyle kuralı kontrol edin.

Adım adım uygulama

1. Çocuk hazır olduğunda listeyi bir kez okuyun.
2. Ögeler arasında yaklaşık bir saniye bırakın.
3. Son sözcükten sonra çocuğun yanıtını alın.
4. Atlanan, eklenen ve yeri değişen sözcükleri ayrı not edin.

Yanıtı değerlendirme

Tüm sözcükler aynı sırada olmalı. Anlaşılır konuşma sesi farklılığını ayrıca not edin.

Destek ve düzey seçimi

Bir sözcükten başlayıp ikiye geçin. Görsel seçenek eklerseniz destekli/kapalı yanıt olarak kaydedin.

Sonraki üç sayfa: Kolay / Orta / Zor. Düzeyler yaş normu değildir.

Sözcükleri sırayla söyle

2 sözcük

Uygulama rehberi: sayfa 9 • Görev koşullarını koruyun; ilk yanıtı kaydedin.

“Sana birkaç sözcük söyleyeceğim. Bitirince sen de aynı sırayla söyle.”

NO	OKUNACAK UYARAN	HEDEF YANIT / KAYIT
01	kaşık • bebek	kaşık → bebek
02	bardak • çorap	bardak → çorap
03	şapka • top	şapka → top
04	top • fırça	top → fırça
05	kutu • araba	kutu → araba
06	top • ayı	top → ayı
07	kutu • çorap	kutu → çorap
08	ayı • kutu	ayı → kutu

Yanıt ölçütü

Tüm sözcükler aynı sırada olmalı. Anlaşılır konuşma sesi farklılığını ayrıca not edin.

Öğretim desteği

Bir sözcükten başlayıp ikiye geçin. Görsel seçenek eklerseniz destekli/kapalı yanıt olarak kaydedin.

Kayıt B ___ D ___ H ___ U ___ Doğru öge / hedef ___ / ___

İlk yanıt / destek notu _____

Sözcükleri sırayla söyle

3 sözcük

Uygulama rehberi: sayfa 9 • Görev koşullarını koruyun; ilk yanıtı kaydedin.

“Sana birkaç sözcük söyleyeceğim. Bitirince sen de aynı sırayla söyle.”

NO	OKUNACAK UYARAN	HEDEF YANIT / KAYIT
01	araba • fırça • kaşık	araba → fırça → kaşık
02	bebek • bardak • çorap	bebek → bardak → çorap
03	araba • top • kitap	araba → top → kitap
04	kutu • kitap • fırça	kutu → kitap → fırça
05	çorap • balon • kitap	çorap → balon → kitap
06	çorap • araba • kutu	çorap → araba → kutu
07	kutu • araba • bebek	kutu → araba → bebek
08	top • şapka • kitap	top → şapka → kitap

Yanıt ölçütü

Tüm sözcükler aynı sırada olmalı. Anlaşılır konuşma sesi farklılığını ayrıca not edin.

Öğretim desteği

Bir sözcükten başlayıp ikiye geçin. Görsel seçenek eklerseniz destekli/kapalı yanıt olarak kaydedin.

Kayıt B ___ D ___ H ___ U ___ Doğru öge / hedef ___ / ___

İlk yanıt / destek notu _____

Sözcükleri sırayla söyle

4 sözcük

Uygulama rehberi: sayfa 9 • Görev koşullarını koruyun; ilk yanıtı kaydedin.

“Sana birkaç sözcük söyleyeceğim. Bitirince sen de aynı sırayla söyle.”

NO	OKUNACAK UYARAN	HEDEF YANIT / KAYIT
01	balon • araba • top • ayı	balon → araba → top → ayı
02	balon • şapka • çorap • kitap	balon → şapka → çorap → kitap
03	bebek • ayı • kutu • şapka	bebek → ayı → kutu → şapka
04	kitap • balon • kaşık • bardak	kitap → balon → kaşık → bardak
05	kaşık • araba • şapka • fırça	kaşık → araba → şapka → fırça
06	kaşık • balon • araba • kutu	kaşık → balon → araba → kutu
07	balon • bebek • araba • kitap	balon → bebek → araba → kitap
08	ayı • fırça • kitap • bebek	ayı → fırça → kitap → bebek

Yanıt ölçütü

Tüm sözcükler aynı sırada olmalı. Anlaşılır konuşma sesi farklılığını ayrıca not edin.

Öğretim desteği

Bir sözcükten başlayıp ikiye geçin. Görsel seçenek eklerseniz destekli/kapalı yanıt olarak kaydedin.

Kayıt B ___ D ___ H ___ U ___ Doğru öge / hedef ___ / ___

İlk yanıt / destek notu _____